

**ASTMA- OG
ALLERGIFORBUNDET**
- gjør Norge friskere

SLUTTRAPPORT

ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering

Virksomhetsområde: Rehabilitering

Prosjekt nr: 2012/

Prosjektnavn: Mat og medisiner i barnehager

Prosjektgruppe: Svein Magnus Gjørnvik og Gina Strøm

Prosjektleder: Gina Strøm

Søkerorganisasjon: Norges Astma- og Allergiforbund

Forord

I norske barnehager er det barn som har astma, atopisk eksem og en rekke allergier, deriblant matallergier. Dette krever tilrettelegging fra barnehagens side, slik at man er sikker på at barnas helse blir ivaretatt. Barnehagen må ha kunnskap om matallergier og tilberedning/servering av mat for de som ikke tåler alt. NAAFs mål er man i størst mulig grad skal kunne servere det samme til alle barna, slik at det ikke blir så stort fokus på de barna som har matallergi. Når det gjelder medisiner i barnehagen, må det finnes et godt system som sikrer at barn som behøver medisin får den når det trengs.

Mange barnehager har gode rutiner både på mat og medisiner, men ut fra henvendelser vi får fra foreldre, tyder det på at ikke alt er helt på plass. Med bakgrunn i dette ønsket vi å tilby et kurs for ansatte i barnehager i Midt-Norge. Vi har i løpet av prosjektperioden holdt heldagskurs i Trondheim, Levanger og Ålesund.

I denne sluttrapporten beskrives målsetting med prosjektet, gjennomføring, resultat og litt om videre planer.

Vi ønsker å rette en stor takk til Extrastiftelsen som forsto betydningen av prosjektet og innvilget penger slik at vi fikk satt ideen ut i livet. En stor takk til våre samarbeidspartnere Svein Magnus Gjørnvik fra Matakademiet/Matskolen og Elin Høien Bergene fra Sykehusapotekene i Midt-Norge for deres engasjement og medvirkning til at prosjektet ble en suksess.

Vi håper prosjektet har ført til økt kunnskap og bevissthet rundt matoverfølsomhet og medisiner generelt og for førskolebarn spesielt.

Klæbu 03.02.2014
NAAF Region Midt

Gina Evelyn Strøm
Regionsekretær

Sammendrag

En god del førskolebarn har astma, eksem og ulike allergier. 5 – 8% av norske barn har matoverfølsomhet, ca 15% av barna har atopisk eksem, og 20% av barn i Norge utvikler astma før de fyller 10 år. Astma, allergi og eksem er atopiske sykdommer, og det er ikke uvanlig at et barn har både astma, allergi og eksem. For å sikre at disse barna har en trygg hverdag i barnehagen, er det nødvendig at de ansatte har kunnskap om matallergi og tilberedning av mat uten egg, melk, hvetemel. Videre er det veldig viktig at de ansatte har god kjennskap til hvilke medisiner barna bruker, og hvordan og når de skal gis. Barnehagen må ha gode rutiner på dette.

Henvendelser fra foreldre tyder på at ikke alle barnehager har alt i orden i forhold til mat og medisiner, og med bakgrunn i dette ønsket vi å holde et kurs for ansatte i barnehager, der tema skulle være merking og oppbevaring av mat, samt oppbevaring og bruk av medisiner.

Målet med prosjektet var å sikre kvalitet i forhold til oppbevaring og bruk av mat og medisiner i barnehager.

I samarbeid med kokk Svein Magnus Gjørnvik og farmasøyt Elin Høien Bergene har vi gjennomført 3 heldagskurs i vår region. Kursene har vært en kombinasjon av forelesninger og praktiske eksempler, der blant annet deltakerne fikk prøve epi-pen (demopenn uten medisin).

Deltakerne fylte ut et evalueringsskjema på slutten av kursdagen, og vi har fått mange gode tilbakemeldinger. Dette kurset var tydeligvis noe deltakerne hadde behov for, og vi fikk høre at det hadde vært veldig lærerikt.

Prosjektet var en suksess, og vi håper at vi får mulighet til å gjennomføre tilsvarende kurs på nytt. Vi kommer derfor til å se på muligheter for å finansiere flere kurs.

Innhold

Kap 1.	Bakgrunn for prosjektet.....	5
Kap 2.	Prosjektets gjennomføring.....	7
Kap 3.	Resultater og resultatvurdering.....	8
Kap 4.	Oppsummering/Konklusjon/Videre planer.....	8

Kap 1. Bakgrunn for prosjektet

En god del førskolebarn har astma, eksem og ulike allergier. 5 – 8% av norske barn har matoverfølsomhet, ca 15% av barna har atopisk eksem, og 20% av barn i Norge utvikler astma før de fyller 10 år. Astma, allergi og eksem er atopiske sykdommer, og det er ikke uvanlig at et barn har både astma, allergi og eksem. For barn med matallergi er det nødvendig at de får mat de tåler når de er i barnehagen. Det er viktig at de ansatte vet hva maten de serverer inneholder, og det er også et mål for NAAF at det serveres det samme til alle i størst mulig grad. Dette for å unngå fokus på matallergien og det er lettere å unngå feil. En del barn med matallergi kan få veldig alvorlige reaksjoner dersom de spiser noe de ikke tåler. For eksempel kan en liten pølsebit som inneholder melk være nok til å utløse en anafylaktisk reaksjon (allergisk sjokk). Barn med den type reaksjoner har Epi-pen (sprøyte med adrenalin) liggende i barnehagen. En anafylaktisk reaksjon kommer veldig fort, og det er da helt nødvendig at alle ansatte i barnehagen vet hvor Epi-pennen er og hvordan den skal brukes. Barn med eksem trenger ekstra tilsyn i form av håndvask og smøring med fuktighetskremer. Barn med astma trenger gjerne medisin før fysisk aktivitet og når de blir tette. Da er det viktig at de ansatte i barnehagen har et system som sikrer at barnet får medisin når det er behov for det.

En skulle tro at slike rutiner er i orden i alle barnehager, men slik er det dessverre ikke. NAAF Region Midt får henvendelser fra barnehageansatte som er usikre i forhold til mat og medisiner. I tillegg får vi henvendelser fra foreldre som synes det fungerer dårlig i barnehagen. Vi har mange eksempler på barn med matallergi som får noe helt annet enn de andre barna ved måltider, vi har utallige eksempler på barn som blir syke fordi de har fått mat de ikke tåler, og vi har eksempler på at ansatte i barnehagen ikke vet at barnet bruker medisiner og ikke vet hvor den er.

Med bakgrunn i dette ønsket vi å holde et kurs for ansatte i barnehager, der vi tok for oss merking og oppbevaring av mat, samt oppbevaring og bruk av medisiner.

Målet med prosjektet var å sikre kvalitet i forhold til oppbevaring og bruk av mat og medisiner i barnehager. Dette ville vi gjøre ved å holde kurs for ansatte i barnehager. NAAF har som mål å gjøre Norge friskere, og vi mente at et slikt kurs ville være et godt bidrag i dette arbeidet.

Målgruppen for prosjektet var barn med astma, allergi og eksem.

Gjennomføring

Vi ønsket å holde et dagskurs i hvert fylke i NAAF Region Midt (Sør- og Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal). For å sikre den faglige biten, ville vi å ha med Svein Magnus Gjønvik fra Matskolen/Matakademiet til å forelese om merking og oppbevaring av mat. Gjønvik har lang erfaring med mat for personer med matoverfølsomhet, og han har også erfaring med å holde kurs for barnehageansatte. Når det gjelder medisiner, så ønsket vi å ha med en farmasøyt som kan fortelle hvordan ulike medisiner skal oppbevares og brukes. For eksempel er det mange barnehager som lurer på hvordan de gjør det med astmamedisin som skal være med på turer når det er minusgrader.

Kursets innhold

- Matallergi og intoleranse – hva det er, symptomer
- Merking av mat
- Oppbevaring og holdbarhet
- Oppbevaring av medisiner, inne og ute
- Bruk av astmamedisin og Epi-pen

Finansieringsplan

Lønn regionsekretærer	kr 20.000
Honorar foredragsholdere	kr 60.000
Materiell til kurs	kr 6.000
Reise- og oppholdsutgifter	kr 20.000
Diverse utgifter	kr 5.000
Regnskaps og revisjon	kr 6.000
Totalt	kr 117.000

Prosjektet er fullfinansiert med midler fra Extrastiftelsen.

Framdriftsplan

Januar	Oppstartmøte i prosjektgruppa
Februar	Kursets innhold lages og gjennomgås av fagpersoner Lage materiell til kurset
Mars – Juni	Planlegge og gjennomføre 1 kurs
Mai	Planlegge 2 kurs for høsten
September – november	Gjennomføre 2 kurs
Desember	Evaluering og sluttrapport

Framdriftsplanen ble stort sett fulgt. Vi prøvde å arrangere det første kurset i Trondheim i juni, men vi avlyste pga for få påmeldte. Kurset i Trondheim ble derfor flyttet til høsten, og da var det veldig god deltakelse. Vi holdt også kurs i Levanger og Ålesund høsten 2013.

Kap 2. Prosjektets gjennomføring

NAAF Region Midt har gjennomført 3 kurs «Mat og medisiner i barnehager» i løpet av høsten 2013. Kursene har vært holdt i Trondheim, Levanger og Ålesund. Begge kursene var gratis, men deltakerne betalte kr 100 for lunsj.

Gjennomføring av kurs 1

Dette ble avholdt i Statens Hus i Trondheim 21. oktober. Det var 60 deltakere, stort sett banehageansatte. I tillegg til Svein Magnus Gjørnvik og Elin Høyen Bergene deltok Jorunn Lervik fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag med et innlegg om nasjonale rutiner på håndtering av legemidler.

Gjennomføring av kurs 2

Neste kurs ble avholdt i Arken ved Sykehuset Levanger 28. november. Her var det langt færre deltakere enn på det første kurset; 13 personer fra ulike barnehager i Nord-Trøndelag. På dette kurset så vi virkelig behovet for å være ute og informere om astma og allergi. Selv om det var få deltakere, følte vi at dagen hadde vært meget nyttig.

Gjennomføring av kurs 3

Tredje og siste kurs ble avholdt ved Høgskolen i Ålesund 3. desember. Her var det 39 deltakere. Monica Dalseth, regionsekretær ved kontoret i Ålesund, var med i stedet for Gina Strøm på dette kurset. Også her var det mange gode tilbakemeldinger, og vi kunne si oss godt fornøyd med gjennomføringen.

Felles for alle kursene

Alle 3 kurs hadde følgende timeplan:

- Bakgrunn for prosjektet v/regionsekretær
- Matallergi og intoleranse v/kokk Svein Magnus Gjørnvik
- Merking og oppbevaring av mat v/kokk Svein Magnus Gjørnvik
- Merking og oppbevaring av mat v/kokk Svein Magnus Gjørnvik
- Oppbevaring og bruk av medisiner i barnehage v/farmasøyt Elin Bergene
- Praktiske tips ved medisinerings v/farmasøyt Elin Bergene
- Avslutning

Foreleserne ga mange konkrete eksempler på hvordan ting kan gjøres, og deltakerne fikk prøve å sette epi-pen (demopenn uten legemiddel). Dette for å trygge bruken av epi-pen.

Alle kursene var heldagskurs, og det ble servert lunsj midt på dagen. Deltakerne fikk hver sin mappe med diverse informasjon. Deltakerne fylte ut et evalueringsskjema på slutten av dagen.

NAAF hadde med brosjyremateriell som deltakerne kunne forsyne seg av, og hver deltaker fikk bok «Vennlige og uvennlige planter i vårt nærmiljø».

Kap 3. Resultater og resultatvurdering

Det overordnede målet med prosjektet var å gi ansatte i barnehager økt kunnskap om matallergier og oppbevaring og bruk av medisiner. Vi ønsket å få fram at dette må tas på alvor, og at det hos enkelte kan oppstå livstruende reaksjoner hvis de får i seg mat de ikke tåler. Medisinering er nødvendig både ved alvorlige allergiske reaksjoner og ved astmaanfall.

Vi opplevde at dette er et tema deltakerne var opptatt av, og de fleste hadde både gode og dårlige erfaringer på området. Vi fikk innblikk i en hverdag der kommunikasjon mellom foreldre og barnehage er veldig viktig og nødvendig. Mange av deltakerne fortalte at de i utgangspunktet var redd for å bruke epi-penn, og mange var usikker på når de skal gi astmamedisin. I forhold til mat var det også mye usikkerhet rundt hva som kan brukes hvis et barn for eksempel ikke tåler melk.

Vi velger å bruke tilbakemeldingene fra deltakerne som et tegn på at dette var noe som var positivt. Noen deltakere skrev at de følte seg mye trygget etter dette kurset, mange skrev at de fikk mange nyttige tips til oppbevaring og merking av mat, og den praktiske delen om medisinering var populær hos alle.

Prosjektet gikk i balanse, og det ble ikke nødvendig å søke om andre midler for å få prosjektet finansiert.

Kap 4. Oppsummering/Konklusjon/Videre planer

Målet med prosjektet var å gi ansatte i barnehager økt kunnskap om matallergi, oppbevaring og merking av mat samt oppbevaring og bruk av medisiner. Vi føler at vi har nådd dette målet når vi ser på tilbakemeldingene vi fikk fra deltakerne. Det er tydelig at det var et behov for opplæring på dette området.

Sluttrapporten vil fortelle hva vi har gjort og hvordan det har gått. Hvis dette blir en suksess, kan kurset også gjennomføres andre regioner. Vi håper at et slikt kurs vil gi økt fokus og en kompetanseheving på mat og medisiner i barnehager, slik at barn med astma, allergi og eksem får en tryggere hverdag.